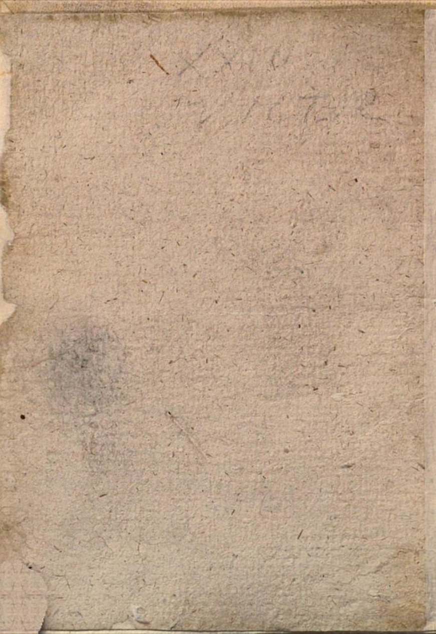
ORATIO FUNEBRIS DE LAUDIBUS IOANNIS MEDICIS S.R.E CARDINALIS: HABITA 7. K. DEC...

Pietro Vettori

ORATIO FVNEBRIS DE LAVDIBVS IOANNIS MEDICIS

S. R. E. Cardinalis: habita VII. K. Dec. 1562.

A Petro Victorio in æde Diui Laurentii Florentiæ.

Florentiæ apud L. Torrentinum
Cum priuilegio.
MDLXII.

Pauloiordano Vrſino. Petrus Victorius S. D.

MITTO ad te vir maxime illuſtris, tuorumq; omnium amantiſsime, orationem à me nuper habitam in funere Ioannis Medicis Card. & mitto non ſolum quia ſtatim me rogaſti, vt tibi copiam illius facerem, verum etiam, quia tibi in primis illa debetur, & propter affinitatem, & propter mutuam ac ſingularē beneuolentiam, qua inter vos coniuncti fuiſtis quis.n. maiore cum voluptate laudes eius audiet celebrari, quam ille qui eas omnes in animo ſuo conditas habebat, et viuum adhuc auctorem illarum ob egregias animi dotes colebat? Quod ſi tantum in ſe boni illa haberet, vt valeret aliquid ad eum ornandum, cui miſſa foret, profecto tibi ipſi illa hoc etiam nomine maxime conueniret, qui funus hoc ipſum magnificentia tua mirum in modum decoraſti, & omni re, qua potuiſti: potes autem plurimis, celebraſti. Si vero coniugis tuæ, præſtantiſsimæ feminæ, quæ dolore afflicta domi iacet, illa in manus venerit, & tantam ægritudinem leuare potuerit vel ſaltem aliquam partem lacrimarum eius abſtergere, magis adhuc lætabor: & ſapiēter me conſilium hoc cepiſſe arbitrabor: quod enim officium tam humanum, & unde maior fructus exoriatur, eſſe poteſt quam ferre auxilium optimæ ac nobiliſsimæ feminæ, cui pietas ac ſingularis amor in ſuos fraudi ſit. ipſamq; prorſus conficiat, & pæne ad interitum perducere? Aliquid igitur horum efficere volui: atque utinam quod cogitaui, præſtare potuerim. Tu vale, & illam miſeram, omni nunc alio ſolacio deſtitutam, conſolare. Florentiæ. V. K. Dec.

SIquis vmquam ſecum de imbellicitate rerum noſtrarum dubitaſſet; eſſeq; aliquid in ipſis virium ac firmitatu credidiſſet, hic graui hoc acerboq; nuntio àccepto, erroris ſtultitiæq; ſuæ admoneri potuit: planeq; intelligere nihil eſſe incertius rebus humanis: nihil, quod tam facile dilabatur ac fluat. & quum venti noſtri valde ſecundi: fortunæq; proſperæ videntur, tunc maxime inſtare nobis aliquod immenſum malum, vicinamq; eſſe pernitiem atque exitium ipſarum. Vtinam huius rei minore noſtro cū damno documentum haberemus: deusq; immortalis potius feciſſet, vt in illo turpi errore permaneremus, quàm ipſum è pectore tāto incōmodo luctuque depuliſſemus. Sed certe decipere quemlibet, nō inſipientem etiam hominem, potuiſſet ſtatus vndique eximius ac florens huius optimi atque innocētiſsimi adoleſcētis: cuius immaturam mortem hodie lugere hic debemus. ille namque initio ſui curſus, quum tamen iam magnam ſpem magnarum ſuarum virtutum commouiſſet: ſæpeq; ſpecimen aliquod maximi ingenii, raræ eruditionis, præclaræq; indolis dediſſet, ſubito extinctus eſt. nobisque miſerabiliter ereptus. Erat ſanè in te (quanto hæc cum dolore loquor) ſanctiſsime iuuenis ætas. erant vires. erat corpus vegetum, quod diuturnam vitam, & eam quidem integram, atque omni dolore carentem, polli

ceretur.erat præterea disciplina domestica, quæ regere ipsam, viãq; obstruere morbis atque omnibus ipsorum tentationibus facile pos se videretur. Sed hæc omnia vicit importuna quædam vis ac tempestas sæuissima, quæ inuidit nobis tam præclarum bonũ: inciditq; ac fregit spes omnes nostras, bene sapienterque constitutas: Fuit profecto Demetrius, ille Phalareus, ob studia doctrinæ, & ob remp. Atheniensium, quam optime digessit, ac præclaris, etiam legibus or nauit, in primis clarus ac nobilis. fuit, inquam, Demetrius sapientissimus vir, qui quum Euripides sua quadam in tragœdia dixisset, nul lius fortunati hominis opes, resque admodum prosperas esse stabiles, sed spatio tantum vnius diei perdurare: non nullaque alia addidisset in eam sententiam, laudato i[illegible]cio eruditissimi illius poetæ, inquit. cetera omnia vere prolata esse, melius tamen eum dictur ũ fuisse, si non diem vnum terminum ipsarum esse, sed momentum & qua si Punctum temporis affirmasset. Sed his relictis, quæ ab optimis ingeniis ad erudiendos homines edita sunt, propius accedamus ad atrocem hanc plagam contemplandam; & eam, si vlla ratione possumus, sanandam. Video vos optimi & honestissimi ciues magno, iu ctoq; dolore commotos, quibus molesta est grauisq; hæc ingens iactura. vel potius repentina & inopinata calamitas: intelligoque vos non tantum angi interitu indignissimo huius castissimi adolescentis, quem in oculis ferebatis: cuique & longam vitam & omni decore ornatam optabatis, sed etiam dolere vicem optimi principis, qui orbatus est eo filio, quem vnice amabat: & in quo etiam multas suas magnasque spes non sine causa collocabat. Est ille quidem constantissimus omnium, & admirabili quadam animi magnitudine prædi tus. Sed nullus est tam fortis vir, quem non moueat huiuscemodi aliquis subitus & inexpectatus casus, & è statu pæne metus deiiciat: Aliud quoque est, quod (vt in malis) consolationem ei affert, quod non est ipsi nouus hic dolor, sed assuetus est his malis tolerandis. Quamquam hæc ægritudo acerbissima omnium est: magisque pectus ipsius fodit ac labefactauit:

Ah sæua fortuna nimis iniqua es: nimisq. tibi in ipsum indulges. quẽ non cessas tam sæpe violare, & nimis crebro huiuscemodi aliquo vul nere deformare. An vires tuas in hoc ostentare vis? patefacereq; omnibus quanta tibi potestas sit nocendi? satis hoc iam satisq. experti su mus, & quæ sit tua temeritas exploratum habemus. Define igitur, & quem aliis omnib. rebus ornasti: comite tamen adiuncti tibi. vel duce potius, sapientia, noli hac in parte vexare: & quantum sit imperiũ tuum in bonos, improbe declarare. Quantam fuisse putatis ægritu-

dinem matris,lectiſsimæ atq. optimæ fœminæ: quæ prope è gremio ſuo ſibi illum abſtrahi vidit:hauſitq; oculis hunc dolorem acerbiſsimum. Sed quum nulla tanta vis orationis ſit,qua ipſa impelli poſsit, vt mœrorem nunc luctumq; deponat,ſatius eſſe arbitror id pertranſire:totumq.hoc ſapientiæ ipſius ac grauitati relinquere. Quantus etiam fuerit amor in illum ſororis,quæ vna è multis ſupereſt,nouiſtis:illam ego audio conflictari, nec ratione vlla dolorem eius poſſe mitigari. Nam vir ipſius,nobiliſsimus ac fortiſsimus homo,Paulusiordanus ingentem ægritudinem robore animi ſuperauit:extremūq. hoc munus amoris,aduerſante illa,ipſi exhibuit:ac præſētia ſua,ſuorumque,omni genere luctus mœrorem declarantium,funus hoc honeſtauit. Qui tamen & ipſe modo,cum ei nuntiatum eſſet vxorem interclusa anima inter manus ancillarum collapſam,vixq poſſe illius miſeræ animum reuocari,eò ſe repetente proripuit. Maiorem verò fratrem fortunatum iudico,qui lōge nunc abſit:præſenſq; huic ſæuo ſpectaculo non adfuerit:minus.n.nos tangunt, quæ auribus accipimus quàm quæ oculis cernimus. Eodem pacto fato functas ſorores morte ſua felices extitiſſe arbitror,quæ in hunc dolorem ſeruatæ nō ſint.quarum tamen interitus nobis tunc valde luctuoſus fuerit. Sed futurum tempus ſecum vehat,magna cæcitate animi prouidere non poſſumus. Auſim etiam affirmare Pium IIII.pont.max.iniquiſs.animo hanc rem tuliſſe:& ſi ille proprio dolore, domeſticoq.funere hoc tempore oppreſsus eſt.qui hunc optimum iuuenem ornauit, & in ampliſsimorum antiſtitum ordinem,quum maius ei nihil dare poſſet,cooptauit.Amarat ille quidem ſemper eum, præclareq. de ipſius natura,moribusq.exiſtimarat:nec tam vt patris uolūtati ſatisfaceret, tanto honoris gradu ipſum in ea ætate decorarat,quam quia conceperat animo mirifica quædam de indole ipſius:illumq; ſperabat, vt nomine ac vultu,ita etiam factis ac prudentia Leonem X.relaturum. Quæ opinio de virtute ipſius in animo pont.max.valde aucta eſt(ſi creſcere illa,ampliorq.fieri ullu pacto poterat)quum primū ille Romam profectus eſt: in omni.n. ſermone colloquioq; cum eo, prudentiam ipſius grauitatemq.perſpexit:animumq. ſublimē ac magna ſemper,altaq cogitantem cognouit. Redit hoc loco mihi in mentem, quòd litteris ab antiquis mandatum eſt de Alexandro Philippi filio, qui poſtea Magnus appellatus eſt:quum.n.puer adhuc eſset,venerūt in Macedoniam Perſarum legati abſente patre, quibus à ſe acceptis, ſæpe Alexāder cum ipſis congreſsus,ita illos ſibi comitate ſua & iis, æuq quæſiuit ex ipſis,deuinxit ac ſtupore impleuit, vt magnopere eū admirati ſint:magiſq.à rege ſuo de pueri illius acriore ingenio,quàm

de Philippi iam ſenis timeri oportere iudicarint:neq;.n.aliquid puerile,aut puſillum,ſed longitudines uiarum,itinerisq; illius rationem exponi ſibi uoluit:ac de rege etiam ipſo nō pauca interrogauit.quomodo ſcilicet ille regni fines tueretur,& quales eſsent copiæ Perſarū, in quibusq; poſitæ vires ac robur exercituū ipſorum foret.Paria igitur fuere, quod ad magnitudinem & grauitatem ipſorum pertinet, colloquia ac ſermones huius noſtri ſpectantiſsimi adoleſcentis cum ſapientiſs.& omni veneratione digno ſene. Nec ſanè oportet valde mirari omni tempore regum filios plurimū iudicio ac grauitate prę ſtitiſse ſuis æqualibus.quod optime norunt etiam veteres tragici poetæ; ſapientes viri& qui omnib.in rebus,id quod veriſimile eſſet, ſectabātur:illi.n.ætate eam ſemper finxerunt ſingulari prudentia præditam:ſæpeq; ab illa dicta ac facta ea faciebant,quæ multo plures annos,maioremq; vſum rerum requirebant. Sed magnam vim habet è ſapientiſsimis viris procreatum eſſe,& in plena conſilii ac dignitatis domo eſſe itidem educatum. Non tacebo etiā, quod verè prædicare poſſum:quodq; cognitum eſſe plurimis ſcio,quanta fuerit eiuseo tēpore,quo Rom[illegible] uixit,continentia in contemnendis corporis voluptatibus,quanta conſtantia in omnib.illecebris libidinum repudiādis:illic enim,in magna copia proborum & honeſtorum virorum, numquam defuerunt quidam impuriſsimi homines,qui his artibus adoleſcentes aggrediantur:teneramq, eam ætatem obiecta omni ſpecie libidinum expugnare conētur.ſed plus apud eū valuit naturæ integritas:optimaq; diſciplina,quàm vlla illorum artificia ac doli,quæ ſane omnia,quum ad aures pont.max.peruenifſent,qui diligenter ipſum ſeruabat,ac quæcunq; diceret,aut faceret ad ſe referri mādarat, amori illi veteri in eum tanquam faces admonebant.Obſeruantia autem in illum huius optimi iuuenis quāta eo tēpore fuerit.uel potius pietas,& uera quidem ſinceraq; pietas,non ſolum tamquā in alterū parentem,ſed etiā quaſi deum quendam:certè locum illius ac ſedem in terris obtinentē,inde etiā intelligi poteſt,quod extremo vitæ ſuæ tempore,paulo antequā è vita excederet,in eo oēm mentem cogitationesq; ſuas defixas habebat:& ita demum totus in ipſo occupatus erat,ut de officio etiā ipſius diſputaret,& tāquā animum ipſi ſtimulo nulli egenti,addere contra ipſius accerimos hoſtes non dubitarit. O admirabilem atq; inauditam ſanctiſs.iuuenis.vel adoleſcentis potius,probitatem dicam,an ſapientiā,ſiue utrunq;?quem neq; recordatio bonorum,quæ relinquebat,ſollicitarit:neq; propinqua mors, q̄ uiros quoq; & fortes ſanè,præſtantiq; etiā animos cōmouet,perturbarit,ſed de officio tantum,ac proprio munere eius perſonæ, quam

sustinebat,cogitarit. Hæc igitur fuerunt extrema uerba, quæ edidit, hoc ipso sermone prolata, & nulla pænè uoce immutata. Quum.n. primum ad diuos Petrũ Paulumq; mẽtem atq; orationem direxisset, rogauit illos suppliciter,ut sibi adessent apud deũ opt.max. studioq; suo efficerent,ut piã sedẽ,salutaremq; animo suo pręberent.statimq; tamquam ad præsentem pont.max.quem animo cernebat, uerba fecit:a quo etiam,ueluti uero dei opt.max.qui nobis salutem dedit, uicario,postulauit ea quæ moris est,eo tẽpore postulare:ut sibi.signo-sceret,manuq; sua sibi propicia se expiaret,atq; omni labe purgaret. Quibus iã editis,altiore uoce,& ita uehemẽti,ut pæne oĩs qui restabat,spiritus,cum ea cõsumptus sit,inquit. Noli pont.max. pertimescere:noli imperũ vllum aduersariorũ reformidare:noli de euẽtu horum malorum tecũ dubitare,quãuis.n cuncta Germania,Britannia, Gallia conspirarint in pernitiem Romani principatus, ac veræ Christianorum pietatis numquã tamen tantum uirium habebunt,ut Petri nauim,quãuis cõtrariis uentis agitatã,ac pęnè fluctibus, scelere illorum,demersam,euertere possint,ac iusto gubernatore spoliare. Quin potius ipsi impii,non apud inferos tantum, sed hic etiam,fui parricidii pęnas luent,ac maximis meritisq; suppliciis afficientur. Quis vmquam tam admirabilem constantiam ab illa ætate expectasset? quis tantam grauitatem tam firmas illic radices egisse existimasset? quis tantum mortis contemptum in adolescẽte reperiri posse credidisset? sed nihil est,quod non efficiat natura,de quo supra disputatum est,nisi malis moribus,prauisq; opinionibus deprauetur, quum accedit autẽ disciplina,institutioq; vera, tunc eximii inde fructus exoriuntur,ac cito quidem omne illud prouenit, quod in aliis, qui naturæ conatum studio nullo adiuuissent,serius idemq; imperfectius extitisset: Sed domum iam,vnde multùm digressi sumus, redeamus: Romamq; ac pont.maximum, cuius fortasse augustissima persona,in re tam tristi tractanda,nimis abusi sumus,relinquamus, Erat sanè iam antea cuncta ciuitas dolore magno commota: statim que,vt tristis hic nuntius venit,summi,medii, atque infimi mirum in modũ affligi cœperunt.quum verò auditum esset appropinquare mortuum eum,quem viuũ videre maluissent, vniuersi se illa ad portam obuios effuderunt. Erat, inquam,ciuitas antea mœsta, sed vt visum est pheretrum,quo vehebatur:atrataque illius cohors,quæ supremum hunc ipsius honorem comitata est, gemitu ac ploratu omnia complens,maiorem in modum ægritudo publica aucta est:cunctaque vndique clamoribus ac lamentationibus personarunt. nec facile aliquis tantam vim doloris:tamque horribilem plangorem,et

quasi

quaſi mugitum quendam,qui nõ adfuiſſet,complecti animo poſſet.
Nobiles illi atque honeſti viri clamabant ſe mitiſsimum atq; huma-
niſsimum dominum perdidiſſet: & qui de commodis ipſorum toto
animo ſemper cogitabat. Multitudo noſtrorum,quæ magna aſta-
bat,quaſi reſpondebat ſe deliciis ſuis orbatam eſſe, & eo, quem ſibi
quandoque magno ornamento futurum confidebat. Nam fletus
familiarium quantus fuerit,ſi qui forte illic non adfuiſtis, quum in
vrbem ingreſsi ſunt,facile ex præſenti ipſorum mœrore intelligere
poteſtis:qui ægre ſibi hoc in loco ab effuſa lamentatione temperãt,
ac præ ſe ferũt omni ſuo aſpectu triſtitiam infinitam. Sed illi(vt ſpe
ro)quum docti viri ac prudentes ſint,ægritudini vim adhibebunt:
frenóſq; iniicient dolori. quod etiam mihi videor poſſe polliceri de
ceteris,qui ex hoc acerbo caſu incredibilem dolorem ſuſceperunt,
qui multi mortales ſunt,atque omnes ferè qui in his aut propinquis
regionibus viuunt. Quis enim tam durus, & inhumanus eſt, qui
non valde huius morte indoluerit:ſtatimque vt audiuit;nõ toto cor
pore contremuerit? Debetis igitur & vos prudentiſsimi ciues,quũ
pium hoc munus obieritis,mœrorem veſtrum minuere,luctuiq; ac
lacrimis modum aliquem facere. Nam, quod conſolari omnes de-
bet:in primis autem parentes,vt maiore ſapientia præditos:veroque
ipſius bono magis gaudẽtes,putare debemus ipſum à Deo opt.max.
euocatum: & ex his tenebris miſeriiſque eſſe ereptum. Sinamque
priſci illi,qui veræ pietatis rudes erant,putabant deos diligere eum,
qui paruus mortuus eſſet,quãto magis nos ita ſentire debemus,qui
bus penitus cognita eſt egregia conſeruatoris noſtri voluntas erga
nos:curantis ſedulo noſtras vtilitates,atque in ſalutem hominum to
to animo incumbentis:quamuis à mortalibus, parum videntibus,
aliquando ratio ipſius conſiliumque ignoretur:ægreq; illi ferant eá
quibus maxime lætari ipſos oportebat,vt ĩ huiuſcemodi caſibus ple
rumque cõtingit. Euocatum autem: & è terrenis in ſuperas cæle-
ſteſque ſedes ſublatũ,non tantum ne diutius in corpore, tamquã in
cuſtodia quadã,integerrimus ipſius animus vinctus eſſet,ſine in bu-
ſto quodã viuo defoſſus,ſed ne verſaretur amplius ĩ his nouis graui
busque malis:perſonamq;,quam gerebat, non poſſet ob diſcordias
tumultuſque inteſtinos,qui remp.Chriſtianam lacerãt,cum dignita
te tueri:vix enim humanis opibus medicina huic peſti adhiberi po-
teſt Quod ſi ipſum non orbatum magnis vitæ cõmodis arbitrabi
mur,ſed ex ingenti mole moleſtiarũ diuino conſilio ereptum crede-
mus,facile modum lacrimis adhibebimus;vel potius hac ipſius com
mutatione loci,migrationeq; in meliorẽ multo ſedẽ, gaudebimus,
Quod ego vos facere prorſus oportere cenſeo,ac ſi facietis, rem di-

gnā Christiana pietate & sapientia vestra geretis:& quæ mirifice cō ueniat spei,quā cōceptam animo merito habemus de noua cōdicio ne vitæ:statuque vndique beato huius optimi & sanctissimi adole scentis. Vos autem sacerdotes optimi:& religiosissimi huius sani custodes,qui tāta pietate,tantoque affectu operam huic funeri dedistis,precibusque vestris fortunatissimum iter huius integerrimi iu uenis adiuuistis,& tamquam viā illi muniuistis,quum rem.diuinam absolueritis,in monimentis ipsum illis suorum maiorū manibus ve stris collocate.quæ cū multis modis ornata sint, & studio etiā optimi opificis fabricata,maiorem quidē certe splēdorem capiēt ex vno hoc corpore huius castissimi iuuenis,quàm ex omni alia materia, & arte vnde conflata sint.Nā illud ipsum bustū,quo ipse inlatus fuerit erit ad omnem memoriā posterorū ara probitatis, allicietque præter cetera,oculos ad se spectantiū:nec vlla vmquā ætas, viso illo, de laudibus ipsius cōticescet:quāta enim vis admonitionis sit in locis, & quàm libēter homines visant monimenta,in quibus honore magno digni homines siti sint,ac reliquiæ aliquæ ipsorū conditæ,notū est. Nunc autem,quum quantū in me fuit,officium tibi meū præ stiterim:& partes etiam aliorū ornauerim,mihi ipsi si prospiciam,re prehēdi nō possum.præsertim quum iam tamquam cū quodam no uo deo:ac cælestes sedes incolente,agēdum sit,huiuscemodi enim mi hi species tua obiicitur,ac videor mihi videre te vnà cum purissimo illo grege diuinorum ministrorum exultātem. Quare te rogo san ctissime ac beatissime iuuenis, vt mihi ignoscas, si quū tuas laudes toto pectore celebrare voluerim,atque hoc sane onus mihi impositum fuerit,quod tamen firmioribus humeris dignum erat: ne dum eas,vt debebam,augere potuerim,aut saltem vt erant, sine vllo ornatu exponere,potius ipsas cōtriuerim ac valde tenuitate ingenii mei extenuauerim:multa enim fuere quæ conatum hunc meū impediuerūt.in primis autem magnitudo ipsarū,nec enim exiguo hoc temporis spatio ipsæ enumerari potuerunt. Quæ res etiam fecit, vt non auderem de paucitate dierū,immo horarum,quæ mihi datæ sunt ad meditādum,queri:si namque tua virtus vlla alicuius accurata oratio ne satis explicari posset,iustā causam accusandi illos habuissem.Deinde mœror,qui me,vt ceteros omnes,primo confecit, ac vehemēter perturbauit,sed etiā memoria imbecilla,vt in sene,causa huius,aliis tamen magis quam tibi,damni esse potuit.aliaq; non nulla, quæ in re minime necessaria,omittenda decreui:quum enim animi mei sensus præclare nunc tibi cognitus sit, & quæ semper fuerit voluntas mea erga te numquam fallere potuerit,spero te mihi,sedulo hoc ro ganti,ignoturum,qui nihil vmquam alicui, quod honeste á te peteretur,negare consuesti. Dixi.

1016.13

